

بررسی ریزازدیادی سه رقم گلابی معروف ایرانی و یک رقم گلابی خارجی
(*Pyrus communis* L.) در شرایط درون شیشه‌ای و بر روی محیط‌های
کشت پایه

سید ضیاء نصرتی، ۱، دکتر ذبیح الله زمانی، ۲، دکتر مصباح بابالار ۳

۱ فارغ التحصیل کارشناسی ارشد گروه باغبانی دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران و عضو هیأت علمی
جهاددانشگاهی دانشگاه تهران

۲ عضو هیأت علمی گروه باغبانی دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران

۳ عضو هیأت علمی گروه باغبانی دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران

در مورد تکثیر درون شیشه‌ای هیچ یک از ارقام ایرانی گلابی تاکنون گزارشی در منابع دیده نشده است.
بنابراین سه رقم گلابی معروف ایرانی و رقم خارجی "بارتلت" به عنوان شاهد در شرایط درون شیشه‌ای و
در قالب طرح فاکتوریل مورد آزمایش قرار گرفتند. این آزمایشات طی سالهای ۸۰-۱۳۷۸ در
آزمایشگاههای گروه باغبانی دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران انجام شد.

آزمایش اول:

آزمایش اول شامل بررسی اثر چهار تاریخ کشت مختلف روی میزان آلودگی و قهوه‌ای شدن ریز نمونه‌ها یا بقای آنها بوده است، که تاریخ کشت بهاره با ۹۸/۸٪ بقای ریز نمونه‌ها، به عنوان مناسبترین زمان کشت مشخص گردید.

آزمایش دوم:

در آزمایش دوم ابتدا چهار نوع محیط کشت شامل:

۱. محیط کشت (MS (Murashig and Skoog medium

۲. MS با نصف غلظت عناصر ماکرو (MS/2)

۳. MS با نصف غلظت ترکیبات نیتروژن

۴. عناصر ماکرو (Quoirion and Lepoiver medium) QL با نصف غلظت عناصر میکرو و مواد آلی

محیط (MS (MQL

و سپس ۱۰ نوع محیط کشت شامل محیط‌های قبلی به اضافه تغییر یافته‌های آنها (با عناصر میکرو ۲ برابر و با ترکیبات نیتروژن ۲ برابر) آزمایش شدند.

به همه محیط‌ها هورمون BA به غلظت یک میلی گرم در لیتر و IBA به غلظت ۰/۱ میلی گرم در لیتر اضافه شد. خصوصیات رشدی شامل تعداد شاخه، اندازه شاخه، سطح برگ، رنگ برگ و اندازه کالوس در ته شاخه‌ها با روش نمره دهی (Scoring) اندازه‌گیری شد.

بین محیط‌های کشت مورد استفاده MS/۲ منتج به بهترین شاخه زایی شد. MS N/۲ طولی‌ترین شاخه را ایجاد کرد در صورتیکه اندازه برگ‌ها کوچک و توسعه نیافته بود. MQL باعث کلروز برگ‌ها و کاهش رشد شد و نامناسب بودن آن کاملاً مشخص گردید. در بیشتر کشت‌ها محیط MS تولید برگ‌های توسعه یافته با رنگ سبز ایجاد کرده بود.

تفاوت بین ارقام در محیط‌های کشت گوناگون و اثر متقابل بین محیط کشت و رقم مشاهده شد. به طور کلی گلابی رقم «نطنزی» بهترین پاسخ را به شرایط درون شیشه‌ای نشان داده است.